

**XVIII. državno natjecanje iz hrvatskoga jezika
7. svibnja 2013.**

drugi (II.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100

Upute natjecateljima

1. Test se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja testa treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na bijelu i žutu omotnicu i na prvu stranicu testa.
4. Zadatke testa treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati crnom ili plavom kemijskom olovkom na za to predviđena mjesta.
7. U testu nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti napisani pisanim slovima.
9. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja test, radni papir i bijelu omotnicu treba staviti u žutu omotnicu koju treba predati članu povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u test i pravo na pismenu žalbu.

Želimo ti uspjeh na natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)

2. _____
(član Državnoga povjerenstva)

3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

1. Odijeli okomitom crtom naglasne (izgovorne) cjeline.

Sjedimo za stolom i zborimo
tim svetim jezikom,
osjećamo kako se oko nas otvaraju
sva vrata
na koja nadire svjetlost svijeta
koja je skrivena u dobroti
jezika.

3	
---	--

2. Razvrstaj sve glagolske oblike.

Pjesnik *Judite* rođen je 1450., a buduća njegova književna slava počet će od one pohvale što mu je izrekao Pribojević: „Zasjala je u ovo naše doba druga luč, Marko Marulić, koji je sastavio mnogo svezaka kršćanske pobožnosti.“ Marulić će svoje mjesto u povijesti hrvatske književnosti steći u prvom redu kao pjesnik *Judite*. Za nju možemo naslutiti da je morala nastajati na samome kraju 15. stoljeća i da se njezin autor bijaše potrudio napisati knjigu za svoj hrvatski narod, jezikom koji mu je dobro razumljiv uz napomenu kako poznatu starozavjetnu priču: „svedoh u versih po običaju naših začinjavaca.“

infinitiv _____

prezent _____

perfekt _____

pluskvamperfekt _____

futur I. _____

futur II. _____

aorist _____

imperfekt _____

kondicional I. _____

kondicional II. _____

glagolski prilog sadašnji _____

glagolski prilog prošli _____

5	
---	--

8	
---	--

3. Odredi kojoj vrsti riječi pripadaju riječi u sljedećim stihovima.

Odiljam se, moja vilo, Bog da nam bude u družbu;

plač i suze i moju tužbu da bi znala, moja vilo!

odiljam	se	moja	vilo	Bog	da	nam
bude	u	družbu	plač	i	suze	i
moju	tužbu	da	bi	znala	moja	vilo

3	
---	--

4. Zadatak ima dva dijela.

a) Odredi kojoj vrsti riječi pripadaju podcrtane riječi u sljedećoj rečenici.

b) Odredi padež podcrtanim riječima.

Začetke hrvatske leksikografije trebamo tražiti u 16. st., kada je objavljen talijansko-hrvatski rječnik Petra Lupisa Valentiana, ali prvi je hrvatski rječnik tiskan kao samostalna knjiga čuveni Vrančićev rječnik.

RIJEČI	a) VRSTA RIJEČI	b) PADEŽ
začetke		
hrvatske		
Valentiana		
prvi		
čuveni		
Vrančićev		
rječnik		

3	
---	--

6	
---	--

5. Upiši na crte glasove č ili ć.

Utvara jadni ___ovjek, ___im se rodi životu, gdje ga samo bijeda ___eka. Na pla__ o__i i ve___ ga stega ___vrstih spona zgodi.

1	
---	--

6. Zaokruži riječi koje treba pisati velikim početnim slovom.

william shakespeare rodio se 1564. godine u stratfordu na avonu za vladanja elizabete tudor. svoj spisateljski i kazališni uspjeh ostvaruje u londonu. prvo surađuje s kazalištem theatre, a potom s čuvenim kazalištem globe. što se tiče osobnih glumačkih sposobnosti, tvrdilo se da su bile osrednje. u hamletu je bio duh, a čini se da je u henriku IV. i u veselim ženama windsorskim tumačio falstaffa. uskoro postaje imućan, a novi kralj jakov I. dopušta družini globea ime kraljevi ljudi i nastup u bilo kojemu dijelu zemlje. poslije mnogih tragedija, posljednja riječ ovoga velikog pisca nije pesimistična. u svojem posljednjem djelu namijenjenom izvođenju na pozornici, u fantastičnoj igri oluja koja je nadahnuta pričom engleskih mornara koji su doživjeli brodolom kod bermuda jedreći za virginiju, jedna će od junakinja, prvi put vidjevši ljude, uzviknuti: „o, ta divna stvorenja! o, vrli novi svijete!“

4	
---	--

7. Zaokruži slova ispred točnih tvrdnji.

- a) Izjavne rečenice imaju uzlaznu intonaciju.
- b) Upitne rečenice bez upitne riječi imaju uzlaznu intonaciju.
- c) Usklične rečenice imaju silaznu intonaciju.

2	
---	--

7	
---	--

8. Odredi kojoj vrsti riječi pripadaju podcrtane riječi u sljedećim rečenicama.

a) Sjedni blizu mene. _____

b) Ne prilazi joj blizu. _____

2	
---	--

9. Zadatak ima dva dijela.

a) Podcrtaj imenice u genitivu.

b) Odredi o kakvim je genitivima riječ s obzirom na značenje.

U kapljici vode živi bezbroj sićušnih bića. _____

Bila je to kula od pijeska. _____

3	
---	--

10. Odredi sintaktičku službu podcrtanih izraza.

a) Volio je čitati knjige još kao dijete. _____

b) Živio je zdravo kao sportaš. _____

2	
---	--

11. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova.

a) Napiši umanjnice navedenih riječi u kojima dolazi do glasovne promjene/glasovnih promjena.

b) Odredi glasovne promjene do kojih dolazi pri tvorbi tih umanjnica.

RIJEČI	a) UMANJENICE	b) GLASOVNE PROMJENE
obraz		
bijes		
knjiga		

4	
---	--

11	
----	--

12. Dopuni rečenicu tako da zadane brojeve napišeš slovima.

Oko _____ učenika prijavilo se na natječaj, samo je _____ učenicama
20 2
omogućeno dodatno testiranje, a _____ su nedostajala _____
4 3

boda za uži krug izbora.

3	
---	--

13. Zaokruži slovo ispred netočno napisane rečenice.

- a) Povijest se hrvatskoga književnog jezika uči na kraju školske godine.
- b) Povijest hrvatskoga književnog jezika se uči na kraju školske godine.
- c) Povijest hrvatskoga književnog jezika uči se na kraju školske godine.

1	
---	--

14. Razvrstaj sve veznike. Ako se isti veznik javlja više puta, svaki ga put treba ispisati.

Rijeka je bila potpuno mirna, no ja sam osjetio neobičnu tišinu. Sve je utihnulo, samo sam ja bio oprezan i odlučio sam otići. Povukao sam čamac, ali nikako da izvučem sidro. Zakačilo se nešto na dnu rijeke, zato nisam mogao krenuti. Nisam mogao pomisliti da skrham lanac ili da ga odijelim od čamca.

Sastavni: _____

Suprotni: _____

Rastavni: _____

Zaključni: _____

Isključni: _____

Veznici zavisnih rečenica: _____

2	
---	--

6	
---	--

15. Zadatak ima dva dijela.

a) Upiši kratice (N, G, D, A, V, L, I) iznad imenica u rečenici.

b) Odredi vrstu imenica s obzirom na čovjekov dodir s onim što znače.

a) Blažena ljepos tva, blažena tva mlados, / pokli se meni sva darova za rados.

b) _____

2	
---	--

16. Odredi glasovne promjene u podcrtanim riječima.

Zadarski vlastelin i kapetan hrvatske konjaničke čete u mletačkoj vojsci i suvremenik Zoranićev, Brne Karnarutić, ostavlja trag povijesnim epom Vazetje Sigeta grada. Djelo je potaknuto kronikom Ferenc Črnka, komornika Zrinskoga, kojega je iz ropstva izbavio Juraj, sin sigetskoga junaka. Djelo svjedoči o snazi Zrinskoga, beščutnosti turske vojske, ali i, po Karnarutićevu mišljenju, ispaštanju grješnih kršćana.

RIJEČI	GLASOVNE PROMJENE
ropstvo	
svjedoči	
snazi	
beščutnosti	
mišljenju	
kršćana	

5	
---	--

7	
---	--

21. Napiši na praznu crtu odgovarajući prilog (gdje, kamo, kuda).

- _____ si do sada radio?
_____ putujete za ljetne praznike?
_____ prolazite do najbliže plaže?
_____ je ptica odletjela?

2	
---	--

22. Podcrtaj čestice (riječce ili partikule) u rečenicama.

1. Peti put ti kažem da budeš brža.
2. Zar ćeš to sve pojesti?
3. Neka ode majci.
4. Vidiš li bolje nego ja?

2	
---	--

23. Ispiši priloge iz teksta u tablicu.

Bila sam u gradu i kupila neke stvari. Ostavila sam ih tamo da se ne vide pa mi mama često prigovara. Jučer se bezrazložno naljutila. Ja sam barem iskrena, a moj brat uvijek zakomplicira stvari. Nedavno je bio u gradu s prijateljima te ih je pozvao na rođendan koji je danas proslavio. Mislio je da će sve neopazice proći, ali su bili vrlo bučni na što su se susjedi jako naljutili. Mama je stigla ovamo i brzo uvela red u naš život.

VREMENSKI	
MJESNI	
NAČINSKI	
UZROČNI	

4	
---	--

8	
---	--

24. Ispiši oblikotvorne morfeme iz podcrtanih riječi i odredi im značenja (gramatički sadržaj).

a) Sva srebra, sva zlata, svi ljudski životi / ne mogu bit plata toj čistoj ljepoti.

b) Petar Krupić teška se srca rastao od svojega „zlata“.

RIJEČI	OBLIKOTVORNI (GRAMATIČKI) MORFEMI	ZNAČENJE MORFEMA
a) zlata		
b) zlata		

2	
---	--

25. Podcrtaj učestale (iterativne) glagole u ovoj rečenici.

Dok je on pretrčavao cestu na zabranjenim mjestima, njegova sestra trčala je uz rijeku i pri tome preskakivala sve prepreke pred sobom kako bi prije njega stigla na trening.

1	
---	--

26. Napiši prezentsku i infinitivnu osnovu sljedećim glagolima.

	sjeći	držati	gledati
prezentska osnova			
infinitivna osnova			

3	
---	--

6	
---	--

27. Zaokruži slovo ispred rečenica u kojima je izražena svevremenost.

- a) Čini dobro, ne kaj se, čini zlo, nadaj se.
- b) Čitam knjigu i razmišljam.
- c) Narod se u našem kraju bavi sportskim turizmom.
- d) Sve spava, samo se ja budim.

2	
---	--

28. Ispiši zadane članove rečeničnoga ustrojstva iz ove rečenice.

Ribaru je ova zemlja ograničena, a rijeka je u sjeni, kad nema mjesečine, neizmijerna.

SUBJEKTI	
PREDIKATI	
OBJEKTI	

4	
---	--

29. Napiši kratice podcrtanih riječi prema njihovim izrazima u latinskome jeziku.

- a) Sve je to za sada odložio ad acta. _____
- b) Na kraju pisma dodao je post scriptum. _____

1	
---	--

7	
---	--

30. Zadatak ima dva dijela.

1. Dopuni rečenice zadanim glagolskim oblicima.

2. Odredi glasovnu promjenu koja se dogodila.

glasovna promjena

a) _____ što znaš!
reći (imperativ, 2. l. jd.) _____

b) _____ mi sve reći.
moći (prezent, 2. l. jd.) _____

c) Čuo je kucanje te _____.
pobjeći (aorist, 3. l. jd.) _____

d) _____ što vam govore.
(pisati, imperativ, 2. l. mn.) _____

5	
---	--

31. Napiši vrstu i službu podcrtane riječi u rečenici.

Proslavljena glumica nije sasvim razumjela koja je cijena njezine slave.

Vrsta riječi: _____

Služba riječi: _____

2	
---	--

7	
---	--

32. Zaokruži slovo ispred točno napisanih rečenica.

- a) U Zadru se okupilo mnoštvo učenika i njihovih mentora.
- b) Gdje su li nam to ostavili?
- c) Ivan, koji je sigurno već otišao, je odnio knjige za lektiru.
- d) Želiš li reći da joj ih je već poklonio?

2	
---	--

33. Napiši puni naslov (izvorni ili u prijevodu na hrvatski) rječnika tiskanoga 1595. u Veneciji.

1	
---	--

34. Poveži djelo i autora, npr. 5 – f

1. Institutionum linguae illyricae libri duo	a) Jakov Mikalja
2. Blago jezika slovinskoga	b) Ivan Belostenec
3. Gazophylacium seu latino-illyricorum onomatum aerarium	c) Bartol Kašić
4. Dikcionar ili reči slovenske	d) Joakim Stulli
	e) Juraj Habelić
-

4	
---	--

7	
---	--

35. Dopuni rečenicu.

Prvi hrvatski leksikograf koji uz natuknice donosi potvrde (primjere) iz književnih djela i iz usmene narodne književnosti (poslovice i fraze) jest _____ .

1	
---	--

36. Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Dalmatinski pisci Filip Grabovac i Andrija Kačić Miošić svojim prosvjetiteljskim djelima afirmiraju:

- a) štokavsku ikavicu
- b) štokavsku ijekavicu
- c) čakavsku ikavicu.

1	
---	--

37. Napiši u tablicu vrste podcrtanih riječi i odredi im morfološka obilježja.

„Mrtvo je vse, kaj smo imali radi,
Nadu za nadom življenje nam ruši,
Gineju želje, al samo popevke
Još mi živiju kak nagda vu duši.“

RIJEČI	VRSTE RIJEČI	MORFOLOŠKA OBILJEŽJA
življenje		
gineju		
živiju		

3	
---	--

5	
---	--

38. Na prazne crte upiši ije/je.

Marko Marulić c___njen je u Hrvatskoj i u Europi. Kao p___snik stvara pod ut___cajem dvaju sv___tonazora. U svojim d___lima v___rskoga nadahnuća nam___njenim Crkvi i v___rništvu on je čov___k srednjega v___ka, a u p___sničkim d___lima nam___njenim puku, on je v___snik novoga doba.

2	
---	--

39. Podcrtaj zamjenice u sljedećemu tekstu.

Leute moj mili, hoću te moliti

Mojojzi gospoži malo pozvoniti.

2	
---	--

40. Podcrtaj riječi u navedenome tekstu u kojima je u hrvatskome standardnom jeziku provedena jotacija.

„... veselo i slatko brijeme od prolitja, gdi ga ne smeta studena zima, i gdje ruži i razlikomu cvitju ne dogara gorušte ljeto.“

3	
---	--

7	
---	--